

Quarenta maravedis 701

Sello Quarto, Quarenta
Maravedis, Año de Mil
Ochocientos Siete.

VALGA PARA EL REYNADO DE S. M. EL SR. D. JOSEF MARCELO I AÑO DE 1807

Como Secretario y fiel ejecutor del Ayuntamiento de Lluçanet de l'ebre
Martin de Puvionals.

Comissari del Govern per la organització del registre y dels Dominis, fet als dos del corrent mes, sobre la percepció del delme de la casa *Dermeray*
Prefectura dels departaments del Monserrat y de las Bocas del Ebro.

LO PREFECTO

Dels Departaments del Monserrat y de las Bocas del Ebro.

VIST lo informe del Senyor Comissari del Govern per la organització del registre y dels Dominis, fet als dos del corrent mes, sobre la percepció del delme de la casa *Dermeray*
Vist lo estat de las cantitats repartidas en 1803, entre las iglesias dels pobles del Bisbat de Barcelona per lo pago de eix delme;
Actes que las quotas assenyaladas en lo sobre dit estat se han establert sobre preu moderat dels drets.

Par. de Sr. M. de...
de dotes carregas de Vino Salvador, Solana...
por el consum de dordias Martorells...
y Julio de 1807

Bayle

A favor de qui estaven?

com arreglo al Decreto del Excmo. Sr. D. ...
Noviembre el año proximo
lo Sr. D. ...
instancia
con las diligencias fueren necesarias
para que con todo lo firmado e visto
se firmen a continuacion en Lluçanet de l'ebre
el 27 Febrero de 1807. Thomas de ...

Objectius generals dels materials didàctics

Objectius	Dossier	Objectiu general	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
Objectiu 1	Perseguint microbis	Comprendre que la història es construeix mitjançant fonts primàries	Reconèixer que cada document conté informació sobre un fet concret.	Aprendre a extraure informació de documents diversos i que aquesta informació no és igualment rellevant.	Aprendre a ordenar i classificar la informació proporcionada per les diverses fonts documentals, atenent a la finalitat de reconstruir algun aspecte del passat.
Objectiu 2	Els problemes de cada dia	Adquisició i avaluació d'informació històrica a partir de les fonts documentals.	Adquirir informació a partir d'una font històrica seleccionada prèviament.		
	Guirigay 69	Adquisició i avaluació d'informació històrica a partir de les fonts documentals.	Adquirir informació a partir d'una font històrica seleccionada prèviament.	Adquirir informació a partir d'una font gràfica de la història.	Adquirir informació d'una font gràfica i contextualitzar-la en el seu moment històric.
	A favor de qui estaven?	Adquisició i avaluació d'informació històrica a partir de les fonts documentals.	Adquirir informació a partir d'una font històrica seleccionada prèviament.	Adquirir informació històrica a partir de fonts diverses que contenen més informació de la que es necessita per a realitzar una tasca específica i seleccionar tipus de fonts que podrien ser útils per a proporcionar informació en una investigació històrica.	Demostrar una consciència creixent del caràcter de les fonts i llurs diversos usos i limitacions, les circumstàncies que varen conduir a la seva creació i si es poden emprar dades que siguin millors.
Objectiu 3	Els estranys motius del senyor Saladrigas	Comprendre que la recerca històrica es basa en la formulació d'hipòtesis sobre els fets.	Ordenar les fonts amb la finalitat d'obtenir una conclusió provisional lògica. A l'hora d'explicar problemes històrics, situar alguns fets, causes i conseqüències en un ordre lògic d'importància.	Comprendre que per examinar els fets poden ser necessàries diverses hipòtesis de treball.	Intentar contextualitzar amb els fets històrics de cada moment, una hipòtesi concreta.
Objectiu 4	Perseguint microbis	Comprendre que el procés històric està subjecte a canvis constants que només poden ser estudiats mitjançant la comparació.	Establir comparacions entre l'abans i el després.	Verificar i jerarquitzar els canvis ocorreguts en un espai temporal.	Aprendre que hi ha elements més resistents al canvi que d'altres, i que en les nostres societats, moltes de les nostres certeses i creences també estan destinades a canviar
Objectiu 5	Entrem en una fàbrica del segle XIX	Ser conscient que per treballar els documents del passat cal aprendre un sistema de classificació i anàlisi de tot tipus de fonts.	Aprendre a classificar fonts gràfiques en funció de les seves informacions.	Aprendre a classificar fonts gràfiques i textuais entenent que cada font pot proporcionar, simultàniament, moltes informacions de naturalesa variada.	Aprendre a relacionar diverses informacions d'un conjunt de fonts variades.

A favor de qui estaven?

Contingut del dossier

El dossier conté un conjunt de documents referits a la Guerra del Francès (1808-1814). Es tracta d'un conjunt de peticions, circulars, fulls de llibres d'actes, correspondència i rebuts relatius a les relacions que el municipi de Sant Martí de Provençals va mantenir amb l'administració napoleònica a Catalunya i també amb la regència espanyola i els guerrillers. (s'adjunta una relació de tota la documentació).

D. JOSEF NAPOLEON I. AÑO DE 1810

Monsieur le Général

Monsieur Maurice Mathieu

Monsieur le Jefe de Barcelona

Monsieur le Gouverneur

Objectius del dossier

L'objectiu d'aquest dossier és mostrar com s'aprèn a adquirir i avaluar informació històrica sobre la base de fonts primàries. Es tracta, alhora, d'apropar l'alumnat al coneixement d'un període complicat en el qual els habitants del país es veieren obligats a prendre decisions molt arriscades ja que, de fet, es trobaven entre dos focs. Per tant, el dossier mostra el comportament de la població civil en temps de guerra i s'exemplifica en el cas concret de la Guerra del Francès. Pel que fa a l'objectiu general, l'hem desglossat en tres nivells que corresponen a tres graus creixents de dificultat.

El primer nivell consisteix en extraure directament la informació a partir de la pròpia documentació. Naturalment, no tota la documentació presenta el mateix valor ni la mateixa fiabilitat i, per tant, cal un segon nivell en el qual es fa necessari seleccionar la informació que es farà servir. És per aquest motiu que el dossier conté més documents dels estrictament imprescindibles. El tercer nivell pretén que l'alumnat s'adoni que les fonts tenen certes limitacions i no se les pot fer dir tot allò que voldríem saber: diuen el que diuen.

Objectiu general 2

Adquisició i avaluació d'informació històrica a partir de les fonts documentals.

Nivell 1

Adquirir informació a partir d'una font històrica seleccionada prèviament.

Nivell 2

Adquirir informació històrica a partir de fonts diverses que contenen més informació de la que es necessita per a realitzar una tasca específica i seleccionar tipus de fonts que podrien ser útils per a proporcionar informació en una investigació històrica.

Nivell 3

Demostrar una consciència creixent del caràcter de les fonts i llurs diversos usos i limitacions, les circumstàncies que varen conduir a la seva creació i si es poden emprar dades que siguin millors.

Suggeriments de treball pel professorat

El dossier que teniu a les mans és un conjunt seleccionat de documents relatius a la Guerra del Francès. En l'Arxiu de districte de Sant Martí de Provençals hi ha una abundant documentació referida a aquest període.

Pautes concretes de treball

El professorat haurà de repartir els diferents documents entre l'alumnat. Per grups, els alumnes hauran d'estudiar cadascun dels documents i extraure'n la informació bàsica a través d'un sistema de fitxes. En cada fitxa hi haurà la següent informació:

Any, mes i dia
Lloc d'emissió i lloc de recepció
Tipus de document (comunicat, còpies, peticions, circulars, memoràndums, etc.)
Llengua en què està escrit (anotar si és necessària la traducció)
Informació que aporta
Problema o fet que ha motivat el document
Persones i llocs que s'esmenten

Tot seguit, caldria ordenar els documents cronològicament i separar la documentació referent a l'administració francesa i a l'administració espanyola. Es tracta de què l'alumnat s'adoni que hi ha documents escrits en francès, en castellà i en català, i que els segells emprats corresponen indistintament a l'administració napoleònica de Josep Bonaparte i la regència espanyola de Ferran VII. En alguns casos, els documents estan traduïts del francès al català o castellà. Per altra banda, és només la documentació oficial la que està escrita amb una grafia bona, mentre que hi ha moltes notes generades per l'administració local de molt difícil lectura i que contenen abreviatures. Per tant, els documents poden presentar dificultats serioses de lectura per als alumnes.

La millor manera de treballar el dossier és començar per situar el municipi de Sant Martí de Provençals i Barcelona en un plànol de l'època que s'adjunta en el mateix dossier. S'ha de fer notar als estudiants la proximitat de Sant Martí a les muralles de la ciutat i a les fortificacions, que van restar en mans franceses des d'abans de començar el conflicte fins al final de la guerra. Barcelona va ser, a més, la darrera plaça evacuada per l'exèrcit napoleònic, fet que va ocórrer fins i tot després de l'ocupació de París per l'exèrcit de la coalició anti-napoleònica.

Pautes concretes de treball

Aquest dossier cal emmarcar-lo en l'estudi introductori al segle XIX, just quan l'antic règim s'enfonsava amb l'atac de les baionetes de Napoleó. Per tant, cal introduir el dossier explicant breument la Guerra del Francès. El professorat ha de plantejar que aquella guerra va resumir molts conflictes. En primer lloc va ser una revolta contra el foraster impiu, encarnat pel "dimoni" de Napoleó. També va ser una lluita civil en la qual un sector de la societat catalana veia en Napoleó i en la França revolucionària l'avantguarda de la Il·lustració, del racionalisme, de l'Estat modern, enfront d'un país endarrerit, feudal i de fort caràcter eclesiàstic. Ser partidari de Napoleó no volia dir, necessàriament, ser un traïdor, ja que l'administració napoleònica, de vegades, sabia jugar astutament emetent documentació escrita en català, en un moment en què la monarquia hispànica havia ja castellanitzat l'administració.

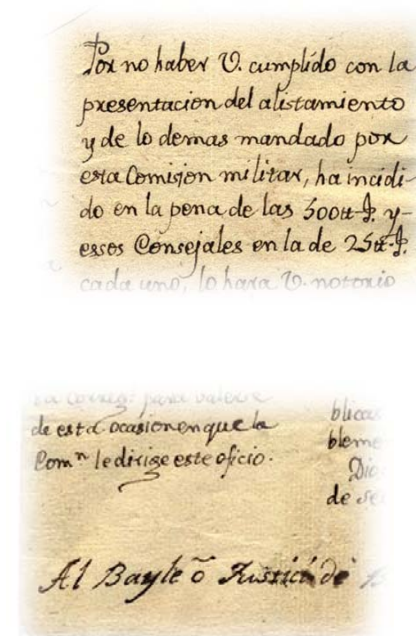
Per tant, estar en un bàndol o en un altre no era senzill. També cal afegir que, per molts sectors de la burgesia, fabricants d'indianes, subministradors de queviures, etc., posar-se al costat del francès volia dir poder mantenir la seva activitat econòmica. Aquesta recerca que presentem intenta que l'alumnat analitzi el posicionament ambigu d'una localitat, Sant Martí de Provençals, de les seves autoritats i dels burgesos.

Per tant, el professorat haurà de plantejar inicialment aquests dilemes:

A favor de qui estaries?

Què creus que feia la majoria de gent en una situació com aquesta?

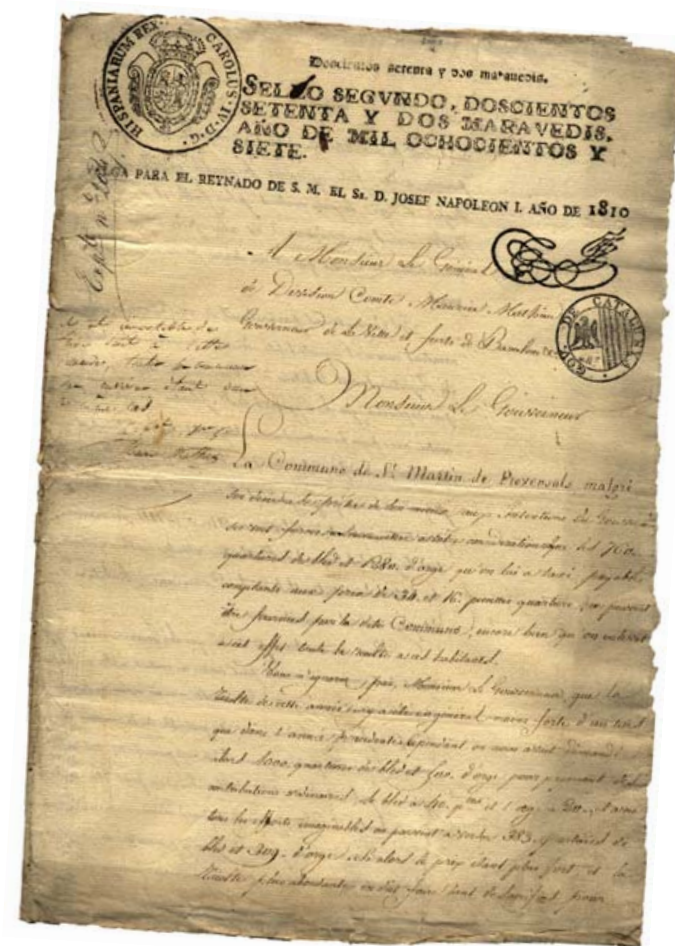
Quins factors o causes podien fer decidir que fossis d'un bàndol o un altre?

Altres preguntes que cal fer en relació als documents presentats podrien ser les següents:

- En quins moments Sant Martí de Provençals es trobava sota control militar francès?
- Hi va haver períodes en què estava fora de l'òrbita francesa i, per tant, rebia ordres dels espanyols?
- En realitat, de qui eren partidaris els habitants de Sant Martí de Provençals?
- Com s'ho feien per sobreviure enmig del conflicte?
- Què podem saber de l'administració francesa i espanyola a Catalunya? Des d'on arribaven les ordres? A quin departament administratiu, francès o espanyol, pertanyia Sant Martí de Provençals?
- Quina administració era la que tenia més capacitat de regular la vida de la població, mitjançant ordres, circulars o repartiments?
- Quines evidències hi ha d'haver pagat realment contribucions de guerra a cadascun dels dos exèrcits (per exemple, els rebuts de lliurament de queviures, fusta, etc.) per part de l'Ajuntament de Sant Martí de Provençals?

També cal dir que com que la guerra va tenir molts alts i baixos i, per tant, el territori no sempre va estar controlat pels mateixos, cal esbrinar en quins moments hi ha predomini espanyol o francès, és a dir, quin dels bàndols enfrontats va dominar Sant Martí de Provençals entre 1809 i 1814. Tots aquests passos condueixen a saber el paper jugat per les autoritats municipals enfront dels dos bàndols en guerra. Amb tot, ens hem de preguntar quantes famílies de Sant Martí de Provençals van fugir del poble i es van protegir dins de les muralles de Barcelona.

Pautes concretes de treball

Un dels documents interessants per tal d'analitzar la posició de les classes benestants de Sant Martí de Provençals és la taula sense data, però posterior a 1811, exposada al públic on es relacionen els 150 veïns propietaris de Sant Martí que han de pagar impostos al govern francès i que resideixen a la ciutat de Barcelona. Per estudiar el document els alumnes hauran de fixar-se en els següents elements:

- **Nombre total de persones que hi ha a la llista** ("Noms & Prénoms des contribuables à Barcelone). Els alumnes han de fixar-se en què hi ha tres columnes amb el llistat de tots els contribuents.
- **Productes subjectes a requisa**, és a dir, que han de pagar a l'administració francesa de Catalunya (Requisition de grains & paille ordonnée le 15 juin 1810). Cal que l'alumnat es fixi en quin tipus de productes exigeix l'administració.
- **Diners** que demanen a cada contribuent per pagar "partisans", és a dir, contribucions de guerra per fer front al pagament de soldats catalans al servei de l'Imperi. Cal fixar-se amb els noms dels que pagaven més ja que probablement es tractava dels més rics.
- **Columnes referides a contribucions** segons l'últim cadastre. Aquestes columnes, juntament amb les corresponents a l'any 1810, ens haurien de proporcionar el nom dels majors contribuents. Aquests noms haurien de coincidir amb els contribuents més rics.

Un cop analitzades aquestes dades caldria preguntar-se:

- Quina mena de famílies eren les que apareixen en la taula? Eren rics o eren pobres?
- Si es van amagar a Barcelona, que estava en mans dels francesos, cal suposar que temien els partisans o els guerrillers?
- Eren realment afrancesats?
- Podem saber a quin grup social pertanyia aquest conjunt de famílies?

Tableau des contributions
en vertu de la loi du 15 Juin 1810

Noms & Prénoms des Contribuables à Barcelone	Requisition de grains & paille ordonnée le 15 juin 1810	Din. par an
...	...	...

Résumé

Grains	Paille	...
...	...	...

Mamel Pujades

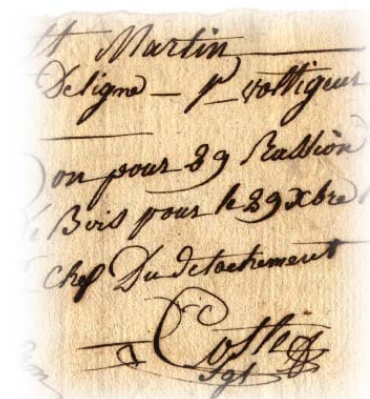

La resposta a aquestes preguntes no sempre es poden obtenir de forma ràpida i fàcil. Naturalment, es tracta de propietaris, ja que d'altra manera no se'ls demanarien productes agrícoles. Per tant, a la pregunta sobre els possibles afrancesats es pot respondre amb aquest document. És ben cert que es podria pensar que no tots els que hi figuren eren necessàriament afrancesats, és a dir, partidaris de l'administració. Però, no és menys cert que quan es van veure obligats a escollir entre la incertesa de viure a Sant Martí o protegir-se per les baionetes napoleòniques van escollir aquesta última opció.

És evident que, en funció de les preguntes que fem, sobrarà documentació. Així, per exemple, en la gran taula de tributs de l'administració francesa referides als anys 1810 i 1811, que hem examinat, hi figuren 150 contribuents del poble de Sant Martí de Provençals residents a Barcelona, els quals se'ls assigna determinats repartiments de diners i productes agrícoles.

Pautes concretes de treball

Tot seguit, caldrà observar de manera detallada la documentació i esbrinar els testimonis i pistes que el document ens aporta per determinar a favor de qui estaven o sota quin control es trobaven. Algunes d'aquestes pistes les podem obtenir a partir de l'anàlisi de qui signa, en quin any, mes i dia, a qui va dirigida, i quines són les peticions o arguments que hi figuren. Suggerim fer-ho a base d'una gran graella on hi consti el calendari amb les dates dels diferents documents.

Any	Documentació que testimonia que el seu destinatari es troba sota control administratiu francès	Documentació que testimonia que el seu destinatari es troba sota control administratiu de la regència espanyola
1808		
1809		
1810		
1811		
1812		
1813		
1814		

De la documentació se'n dedueix el dia i forma com es va dur a terme l'evacuació de l'exèrcit napoleònic. Hi va contribuir d'alguna manera Sant Martí de Provençals? Com?

En resum, el **procediment** que podria dur-se a terme a l'hora de treballar amb aquest dossier seria:

- Tractar prèviament la Guerra del Francès i començar pel primer nivell, és a dir, repartir els documents entre els alumnes amb la finalitat que de cada un d'ells n'adquireixin la informació que conté.
- Un cop assolit aquest primer nivell, es podria passar al segon, en el qual es proposen les qüestions que plantegen l'ús de diversos documents de forma simultània. Elaborar una graella de classificació.
- El tercer nivell és el més complex ja que els alumnes s'han de qüestionar la validesa de les informacions que contenen els documents. Així, per exemple, quan el Comú de Sant Martí es dirigeix a una o altra autoritat superior, ja sigui espanyola o francesa, l'obsessió que tenen és deslliurar-se de tot tipus de pagament fet pel qual és de suposar que diuen totes les mentides necessàries per aconseguir la seva finalitat. Naturalment, les administracions respectives deneguen gairebé sempre les peticions ja que en pressuposen l'engany. Amb tot, hi ha documents evidents i indubtables que els pagaments s'han dut a terme, com per exemple, els rebuts corresponents als lliuraments de queviures o de diners. Aquest nivell planteja, doncs, els usos i les limitacions de les fonts històriques.

Le 3 Mars
Régiment de la Garde
Le 3 Mars
Bon pour un
Livre de
pour le 24. 24
Chef du Détachement
C. M. G.

dit, y de fene la entrega á la casa del Receptor de Dominis en Barcelona.

NUMERO del estat. de 1805.	FOBLE	ADVOCACIO.	IMPORT EN	
			Millras.	Sous, diners.
153.	Provençals.	Liberté.	117.	

ART. III.
Se passará copia del present decret al Senyor Comissari del Govern per la organizació del registre y dels dominis; se entregarán extractos de ell als Regidors dels pobles assenyalats en lo artículo antecedent.
Barcelona á 27 de Mayo de 1804.

Recull de la documentació del dossier «A favor de qui estaven?»

1. Memoràndum de l'Ajuntament de Sant Martí de Provençals amb data 22 d'agost de **1809** en què s'exposen les dificultats dels habitants de la població per fer front als repartiments i contribucions imposats per l'exèrcit francès. En el document s'esmenta, entre d'altres motius, que la majoria dels propietaris "de prados de indianas" resideixen a Barcelona i, per tant, l'Ajuntament de Sant Martí no els pot obligar a pagar. Al marge hi ha l'informe francès en el qual es diu que Sant Martí s'ha comportat bé amb l'exèrcit francès i és digna de ser atesa la seva petició.

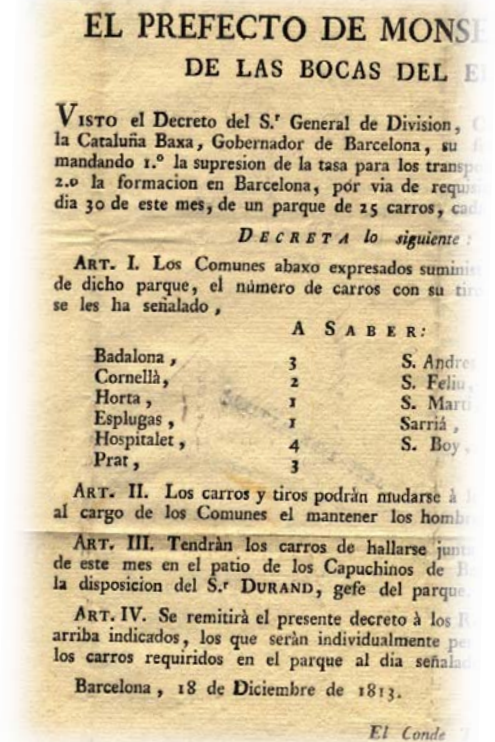
2. Poders que dóna l'Ajuntament de Sant Martí a una comissió per negociar en nom del poble les contribucions de guerra imposades pel govern francès, amb data 17 de febrer de **1810**.

3. Còpia del comunicat del General Governador militar francès de Barcelona a l'Ajuntament de Sant Martí de Provençals en què se li comunica, entre altres coses, de la formació de dues companyies de partisans, dels freqüents retards del pagament de les contribucions i de la forma com des de la data es faran els pagaments d'aquestes tropes. El document és escrit en francès amb data de 26 de maig de **1810**.

4. Còpia de la notificació de sanció a l'Ajuntament de Sant Martí de Provençals per incompliments fiscals diversos, amb l'amenaça de què els infractors siguin internats a la ciutat de Tarragona. El document és escrit en castellà amb data 4 de setembre de **1810**.

5. Petició de 5 de juliol de **1811** de l'Ajuntament de Sant Martí de Provençals al Governador de la ciutat i forts de Barcelona demanant diverses exempcions fiscals. Document redactat en francès i que conté, al marge, la denegació de la petició.

6. Traducció de la petició de 5 de juliol de **1811** de l'Ajuntament de Sant Martí de Provençals al Governador de la ciutat i forts de Barcelona demanant diverses exempcions fiscals. Document redactat en català i que conté, al marge, la denegació de la petició.

7. Petició amb data de 27 de juliol de **1811** que fa l'Ajuntament de Sant Martí de Provençals a una autoritat espanyola demanant permís per transport de vi a Martorell. La resposta a la petició és afirmativa i es troba al marge. Hi figuren set autoritzacions signades o segellades corresponents als dies 24 i 29 de juny, 7, 9, 13 i 27 de juliol de **1811**.

8. Carta circular amb data de 31 de juliol de **1811** del Governador militar francès de Barcelona al batlle de Sant Martí de Provençals referida a la presència d'"embrollats" en el terme i dels retards i manca de pagament de tributs diversos. El document està escrit en català i en francès.

9. Taula, sense data, però posterior al febrer de **1811**, destinada a ser exposada al públic, en la que es relacionen els 150 veïns i propietaris de Sant Martí de Provençals que han de pagar impostos al govern francès i que resideixen a la ciutat de Barcelona. Document escrit en francès.

10. Carta circular amb data 22 de gener de **1812** de la regència dirigida a les justícies, juntes parroquials i veïns dels pobles que s'esmenten en el text. Text redactat en castellà, sense resposta.

11. Còpia d'una circular de les autoritats corregimentals espanyoles dirigida a l'Ajuntament de Sant Martí de Provençals, datada a San Lorenzo Saball el 7 d'agost de **1812** en la qual es regulen contribucions extraordinàries. Document escrit en castellà.

12. Còpia tramesa el 10 de setembre de **1812** pel prefecte del departament de MontSerrat al batlle de Sant Martí de Provençals referida a una ordre de lliurament de queviures a les autoritats franceses.

13. Còpia del document anterior de 10 de setembre de **1812**.

14. Còpia o esborrany d'una petició amb data 6 de març de **1813** de l'Ajuntament constitucional de Sant Martí de Provençals dirigida a les autoritats del corregiment ubicades a Vic. Es demana que siguin rebaixats els impostos assignats al poble. Al marge hi ha l'informe negatiu i la denegació corresponent.

-
- 15.** Ordre de la intendència de Barcelona a l'Ajuntament de Sant Martí de Provençals amb data del 28 de juliol de **1813** amb la que es regula el servei d'aigua. El document és escrit en castellà.
  - 16.** Circular impresa de la prefectura de Montserrat i de las Bocas de l'Ebro amb data 18 de desembre de **1813** en la qual es regulen els carros i mitjans de transport que han de lliurar diversos municipis al Conde de Treilhard, comandant de l'exèrcit francès a Barcelona.
  - 17.** Ban imprès del Capità general de Catalunya datat a Vic el 2 de març de 1813.
  - 18.** Còpia impresa de decrets de l'administració francesa referits a la percepció del delme amb data de 13 de maig de **1813**. Document escrit en català.
  - 19.** Nota conminatòria del Brigada Costans obligant a les autoritats de Sant Martí de Provençals a lliurar diversos bagatges, amb data 3 de juliol de **1813**.
  - 20.** Despatx de l'administració francesa a Catalunya requerint a l'Ajuntament de Sant Martí de Provençals diversos pagaments amb data de 9 de juliol de **1813**. Document escrit en castellà.
  - 21.** Conjunt de 38 rebuts signats per diversos comandaments militars francesos que acrediten diferents lliuraments de fusta i queviures a l'exèrcit francès. Corresponen al mes d'octubre de **1813**.
  - 22.** Còpia impresa d'un decret de les Corts de Cadis de 30 d'octubre de **1813**, ordenant aspectes de l'educació.
  - 23.** Petició de l'Ajuntament de Sant Martí de Provençals a les autoritats militars espanyoles per a què els pobles veïns els ajudin al sosteniment de l'exèrcit, amb data 8 de desembre de **1813**. Al marge del document, hi ha una nota denegant la petició.
  - 24.** Plec de fulls corresponents al llibre d'actes del Comú de Sant Martí de Provençals escrits entre 7 de febrer de 1810 i 10 de juny de **1815**.